

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP
A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy iven, a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Órálló melléklete, minden két hétben.

A kéziratot a szerkesztőhöz, a hirdetés szövegét és díját a kiadóhivatalba kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KOVÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár
Pozsony, Konvent-utca 11. szám.

KIADÓHIVATAL:

HORNYÁNSZKY VIKTOR
hirlapkiadóhivatala, Budapest, V., Akadémia-u. 4.

A lap ára a „Hivatalos Közlemények“ melléklettel együtt egész évre 10 kor. félévre 5 kor., negyedévre 2.50 kor.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM: Jézus elváltozása. (Chr. W.) — A protestáns egyházak segélyezése. *Székely Kornél.* — Szemle. — Oktatásügy. — Külföldi krónika. — Misszióügy. — Egyházi élet. — Irodalom.

Jézus elváltozása.

„És elváltozék előttök és fényes vala az ő orcája, mint a nap és az ő ruhái fehérek valának, mint a fényesség“. Máté 17, 2.

Kétféle képét ismerjük áldott Megváltónknak. Az egyik elénkbe állítja a názáreti ács mestert, a népszerű tanítót, az igénytelen emberbarátot. A másikon alakját titokzatos fény sugározza körül. Lába alig éri a földet, feje odafönn a csillagok között. Az első kép aláírása e név: „Jézus“. A másodiké e név: „Krisztus“. Amaz elsőt a három első evangélium, a másodikat János evangéliuma rajzolja elénk.

Mai korunk realiztikus Krisztus-képe alig emelkedik ki a természetes színekörből. Tudósok, művészek Krisztusban alig látnak más egyebet, mint csak a Jézust. A megdicsőültnek képe hamis, egyáltalán nem felel meg a teljes valóságnak.

De hát mi is az a „valóság“? Vajjon való-e az a kép, a mely valakinek külső állapotát házszálynai pontossággal tükrözteti vissza? Mi gyakran hiányzik az ilyen képből ép a fődolog! Mi gyakran marad ép az ember legbensőbb lényege elrejtve! Hányszor tapasztaljuk fájdalommal, hogy a hétköznapi, a „való“ élet mint hamisítja meg egyik-másik kortársunk igazi vonásait. De ha már nincs többé közöttünk s lehullott róla minden földi mez, egyszerre csak beáll a képének valami sajátos elváltozása s elénkbe tárul eddig elrejtett, jobb, tisztább lényege, *személyisége*. És ő előttünk megdicsőül szemünkben.

Igy az elváltozott Krisztus képe nem csak a tanítványok fellengző képzeletének szüleménye, nemcsak egyszerű történet és lélektani szükségesség csupán, hanem színarany *igazság*. Ez az, a mi benne lényeges és hatékony volt. Nem Márk „emberfia“ hódította meg a világot, hanem a János és Pál Krisztusa. Elvégre is nem csináltak ezek egyebet, minthogy azt, a mi Jézusban benső volt, azt

külsővé tették, ha mindjárt a forma, a melyben ezt cselekedték, nem is felel meg tán mindenben korunk igényeinek. Az emberfeletti az ő benne még mindig, a mi bennünket megragad és leköt, nem pedig a jámbor avagy a hőslakkú Jézus jóhiszemű meggyőződésének e mártirja. Vannak még most is ihlett óráink, a mikor „elváltozik“ ő szemünk előtt és „az ő orcája fényes, mint a nap és az ő ruhái fehérlők, mint a fényesség“. (Chr. W.)

A protestáns egyházak segélyezése.

Körülbelül hét millió koronát tett volna ki évenként az az összeg, a melyet a protestánsok a kormányhoz intézett emlékiratban az 1848. évi XX. törvénycikkben részükre biztosított államsegély fejében az államtól kértek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a református egyház zsinatán ismertetett válasza szerint három millió koronát ígér a protestánsoknak, nem ugyan azonnal, de kilátásba helyez egy millió koronát 1907-re, két milliót 1908-ra és azután három milliót évenként és kijelenti, hogy ezzel az állam kötelezettsége a protestáns egyházak irányában végleg lerovottnak nem tekinthető. A három millió korona az egyháztagnak által viselt, sok helyütt elviselhetetlen egyházi adóteher könnyítésére, az egyházak közigazgatási céljaira és a lelkesítő nyugdíjintézetek istápolására lenne fordítandó és erről a kormány-nak évenként számadás teendő.

Már Tisza István gróf tervbe vette miniszterelnöksége idején, hogy az egyházi adóteher könnyítésére évenként két és fél millió koronát hoz javaslatba és miután ő ezt az összeget már az 1905. évi költségvetésbe tervezte fölvetetni, 1909-ig, a mikor a mostani kormány a teljes összeget meg fogja adni, már hét millió koronát kaptak volna a protestánsok, a melytől most egészen elesnek.

A protestáns egyházaknak tehát Tisza István bukása kerek hét millió koronába került.

Igaz, hogy a koalíciós kormány nem igen zárkózhatott el attól, hogy a protestánsok jogos követeléseit tőle telhetőleg kielégítse, mert hiszen érdekében áll a három és fél millió lélekszámot kitevő, többnyire szinmagyar protestánsok jóindulatát maga részére biztosítani, de azért hálával és elismeréssel fogják elfogadni a protestáns

egyházak az irántuk tanusított jóindulatot, a mely ismerésnek a reformátusok zsinatán épen Tisza István gróf máris oly nemeslelkűen kifejezést adott.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter azt is ígérte, hogy külön törvényjavaslatot fog benyújtani, a melyben ezen állami segély egyszer s mindenkorra lesz megállapítva, a mindenkori kormányváltozásoktól és budgetmegállapításoktól függetlenül, úgy a mint ezt a protestánsok a kormányhoz intézett felterjesztéseikben kérték. A segély biztosításának ezt a módját hathatósan pártolta Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, a kinek nem csekély érdemét képezi, hogy a kormány ezt az ügyet oly jóindulattal tárgyalja.

Felette sajnálatos az, hogy a kormány által kétségtelenül alaposan mérlegelt pénzügyi nehézségekre való tekintettel nem látszik teljesíthetőnek a protestáns egyházaknak az a kívánsága, hogy a lelkészi fizetés minimuma, a mely jelenleg 1600 korona, évi 2400 koronára emeltesse. Miután az 1848. évi XX. törvénycikk 20. §-a azt rendeli, hogy a bevett vallásfelekezetek összes szükségletét az állam fedezi, nem tekinthető méltánytalannak az a követelés, hogy a jelenlegi megélhetési viszonyok között abszolúte elégtelen fizetési minimum a kívánt összegre felemeltesse és méltán attól lehet tartani, hogy a mely követelés kielégítése most, a nemzet-boldogítás nagy felbuzdulásának korában elodáztatik, az nem is fog majd egyhamar napirendre kerülni. Hiszen épen 58 esztendő kellett ahhoz, hogy az állam kormánya az 1848-iki alaptörvényben elvállalt köteletség teljesítéséhez komolyan hozzálatni kezd.

A lelkészi fizetés javításán kívül a protestáns egyházaknak sok más igénye vár még kielégítésre, ilyenek a hitoktatás, lelkészi és tanítói korpótlékok, özvegyi nyugdíj, a theologiai fakultás, a jogakadémiák, a tanítóképezdek, a nevelőintézetek stb. mindinkább fokozódó igényei. Mindezen igények kielégítését a protestáns egyházak az államtól jogosan várják, mert hiszen ezen célok egyszermind állami kulturcélok és ezeket az állami célokat a protestánsok évszázadok óta a saját híveik által összeadott fillérekkel fedezték. Méltányos tehát, hogy az állam a kor fokozódó igényei és a változott gazdasági viszonyok folytán már elviselhetetlenné vált ezen terhek egy részét a protestáns egyházak vállairól levegye.

Nagyon kell ezért vigyázni arra, hogy az a törvényjavaslat, a melyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter a protestáns egyházak segélyezése céljából beterjeszteni ígért, jól legyen megcsinálva, hogy abban a protestánsoknak az 1848. évi XX. törvénycikkben biztosított jogai teljes mértékben fentartassanak és a mire fősúlyt fektetünk, hogy azon célok, a melyekről az állam gondoskodni köteles, már most részletesen felsorolassanak és a törvényben egy bizonyos, habár évekre terjedő idő határozatassék meg, a melyekben a most ki nem elégíthető igények fokozatosan kielégítendőek lesznek.

Sztehlo Kornél,

az ág. hitv. evang. keresztyén egyetemes egyház ügyésze.

SZEMLE.

A lelkészek féljegyé.

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! B. lapja 26. számában azt olvasom „A szepesmegyei lelkészi egyesület” c. jelentésben: „az esetben, ha a felekezeti középiskolai tanárok elhagyják az államvasutaknál a félszabadjegy jogosultságát, tétessenek lépések, hogy a lelkészek is

részesüljenek hasonló kedvezményben”. Fel akartam szólalni ez ügyben, sajnos, az elnök kijelentette, hogy már elkéstem; megvallom, nem emlékszem, hogy az elnök a határozat kimondása előtt megkérdezte volna: nem kíván-e valaki ez ügyhöz hozzászólni? Mivel indítványom, azt hiszem, közérdekű, felvetem b. lapjában az eszmét, a melynek fejtegetése ott a gyűlésen abbamaradt.

Előrebocsátom, hogy nem bízom a sikerben. Ha mindjárt a felekezeti tanár urak megkapják is a féljegyet (a mit szívemből kívánok), még jókora út van a mi kívánságaink révpartjáig. Hiszen az állam maga is különbséget tesz a középiskolai tanárok közt. A miniszteri kinevezés alapján tanárkodóknak már évek óta kijár a féljegy, azok, a kiket az egyházközség vagy pártfogóság választ, hasztalan törekednek utána. Ép ezért nagyon is tamás vagyok benne, hogy mi lelkészek részesülhessünk e kedvezményben.

Vajjon nem volna-e célszerűbb oly kéressel fordulni a miniszteriumhoz: engedje meg a lelkészeknek, hogy III-ik osztályú jeggyel II-ik osztályon utazhassanak. Az állam ily módon nem veszítene jövedelméből, mert akárhány lelkész szűk anyagi viszonyainál fogva kénytelen III-ik osztályon utazni. Egy fél második osztályú jegy pl. Pozsony és Budapest között 5 K 40 fill., egy harmadik oszt. jegy 7 K, tehát a különbség 1 K 60 f., annyival többet kap az állam. Mi pedig szintén nyerünk, a mennyiben műveltségi fokunkhoz mért társaságban utazhatunk és megtakarítunk 3 K 80 fillért. Igaz, hogy leghelyesebb volna valamennyi kedvezményt beszüntetni és olcsóbb zónákat teremteni, vagy pedig kimondani, hogy egyenlő kvalifikáció egyenlő kedvezményekre jogosít.

A nagytiszteletű szerkesztő úr hive

Rökusz, 1906 július 3.

Holko Mihály, ev. lelkész.

OKTATÁSÜGY.

Érettségi vizsgálatok.

Budapest. Elnök: Scholtz Gusztáv budapesti esperes, budai lelkész, kormánybiztos: dr. Heinrich Gusztáv miniszteri tanácsos, nyug. egyet. tanár, tud. akad. főtitkár, mint Molnár Viktor államtitkár helyettese. Osztályvizsgát tett 36 tanuló, elbukott egy tanuló. Írásbelit tett 35 tanuló, kettő ott elkövetett szabálytalanságok miatt az érettségi utasítás 12. § értelmében szeptemberben teendő egész érettségire utasított. A szóbelire bocsátott 33 tanuló közül három tanuló egy-egy tárgyból szeptemberben javít. Az érettségit tett 30 tanuló közt van jeles 13, jól érett 10, egyszerűen érett 7. Jelesen érett: Jurenák Ferenc, Kratky János, Lamotte Károly, Vladár Endre és Zsigmond Jenő ág. h. evangélikusok, Bogán Arthur ev. ref. Jól érett: Kálmán Miklós, Király Péter Rezső, Krempelsz Béla, Münnich Aurél, ifj. Pözel István és Walkó Loránt ág. h. evangélikusok.

A felsőlövői ev. főgymnasiunban az érettségi vizsgálatok szóbeli része 1906 jún. 25., 26., 27-én folyt le. Elnök: Stettner Gyula esperes, kormányképviselő: dr. Masznyik Endre, a pozsonyi theol. akadémia igazgatója. A szóbeli vizsgálatra bocsátott 21 tanuló. Ezek közül jelesen érett kettő, jól öt, egyszerűen érett tíz, két hónap múlva teendő javító-vizsgálatra utasított négy. Vallásuk szerint így oszlottak meg: ág. h. ev. öt, ezek közül jelesen érett Putsch Alfréd, egy egyszerűen érett, három két hónap múlva teendő javító-vizsgálatra utasított; ev. ref. egy, róm. kath. kilenc, izraelita hat.

Igló. Az iglói ág. hitv. ev. főgymnasiumban június 25—28 ig ejtették meg az érettségi vizsgálatokat. A vizsgáló bizottság elnöke volt Lefiler Sámuel nyiregyházi ev. főgymnasiumi igazgató; kormányképviselő dr. Mikler Károly eperjesi jogakad. igazgató. A vizsgának eredménye: a követelményeknek jelesen felelt meg öt tanuló, köztük ág. h. ev. Hodzsa Vladimír, Marcsák Tibor és Mahler Oszkár; jól érett hét, köztük ág. h. ev. vallású: Flachbort Károly; elégséges osztályzattal megfelelt 14 és két hónap múlva egy tantárgyból javító-vizsgára utasított két tanuló. 28 tanuló tett írásbeli érettségi vizsgát s ugyanannyi bocsátott szóbeli vizsgálatra.

Eperjesről, Selmezbányáról mindezideig nem érkeztek adatok.

A tiszai evang. egyházkerület „Theol. Otthona” Eperjesen.

A tiszai ev. egyházkerület nagyváradi közgyűlésének lelkes határozatából és százezer korona költségén épült föl Eperjesen, a régi konviktus örökutcai telkén. Építette *Ott János*, ismert nevű fővárosi építőmester, kit egyházkerületünk a rozsnyói árvaház és leányiskola fölépítéséről ismer előnyösen. A mint a Glaufer-féle Theol. szervezet nagymultú tanintézetünk egyetemes jellegét, úgy egyházkerületünk s annak élén lángbuzgalmú püspöke, Zelenka Pál, annak fenmaradását s jövődjét tőle örök időkre biztosította. Főiskolánk legújabb történetének évkönyvében méltó hely illeti meg mindkettőjüket.

Az Otthon 45 theologus bennlakó részére épült s ma a modern paedagogia és hygienia legmesszebbmenő követelményeinek is megfelelő, Eperjes városának egyik legdiszesebb épülete. Hátterében, a collegium tulajdonát képező telek másik felén emelkedik a nagyszerűen berendezett konviktus, a melyet Mayer Endre, theol. tanár lelkes ösztönzésére maga a collegium épített föl s már a mult tanévben is a nagy drágaság dacára, közmegelegedésünkre megfelelt a maga rendeltetésének. Úgy az Otthon, mint a konviktus képe az ez idei collegiumi értesítőt is díszíti.

Az Otthon a felügyelő tanár földszinti lakásán kívül 5—5 igen tágas nappali lakószobából és 2—2 hálóból áll. Van ezenfelül igen kényelmes olvasóterme, ruhatára, több pincehelyisége és külön beteg- és fürdőszobája. Villamos világításra és vízvezetékre van berendezve. Tágas folyosóiról nagyszerű kilátás nyílik a szomszédos Kalvária és Szentlászló-hegyekre. Megnyílik az 1906/7. tanévvel s ünnepélyes felavatása Zelenka püspök és egyházkerületünk több képviselőjének jelenlétében, a jegyzőkönyvhitelesítéssel s főleg a Kubinyi Albert-féle 50 éves egyházfelügyelői ünnepélyvel kapcsolatban szeptember 9-én reggel 9 órakor fog megtörténni. Megjegyzem, hogy ezzel kombinálva szeptember 7-én a theol. szak- és papi vizsgát is meg fogjuk tartani.

A mi Otthonunk is lelkésznevelő célokat akar szolgálani a tudományos képzés bővítése és könnyítése útján. Minden theol. hallgató annak kötelezett tagja s kivételt csak eperjesi illetőségű vagy nevelőnek alkalmazott hallgató tehet. Szabályai úgy vannak megalkotva, hogy azokkal bölcsen el lesz kerülve a klerikális seminarium, vagy a kaszánya rendszere. Otthona legyen az minden lakójának, a melyben a rend a tisztasággal, a pontossággal s szigorúsággal s a törvény a szeretettel párosul. A szabályzat szerint „a bennlakók családias otthonában a Krisztus szellemének kell lakoznia. Ez okból, mint családtagokhoz illik, egymás iránt szeretettel, türelmessel és engedelmességgel viseltetnek. Mint Krisztus leendő szolgálói, már

itt szokják meg, hogy „valamit cselekszenek beszéddel vagy tettel, mindeneket az Úr Jézusnak a nevében cselekedjék”. Egy-egy hallgatónak évenként lakásért, fűtésért, világításért és felszolgálatért fizetendő díja 100 (egyszáz) kor., mely összeg évenként 4 egyenlő részletben (szept., karácson s húsvét után s a tanév végén) rovandó le. Az igen szegény theologusoknak külön kérvény mellett elengedhető díjakra 4—500 koronát vettünk föl. Külön fizetési kategóriákat az első évben, mint a tanulmányozás és kísérletezés évében, nem vettünk föl. A fölvetel a tiszai ev. egyházkerület püspökéhez, Zelenka Pálhoz címzett s alulírott dékánhoz (Eperjesen vagy Dobsinán) augusztus 15-ikéig intézett kérvény alapján a tanév elején történik. A fölvetel kellekei: érettségi bizonyítvány, az előző tanévről vagy félevről szóló index, esetleg elbocsátó s mindenestre egészségét igazoló orvosi bizonyítvány.

Mivel a tiszai ev. egyházkerület a Theol. Otthonba tanintézetünk tőkét beépítette, azok és kamatainak lehető megtérítéséről, nemkülönben az Otthon költséges fenntartásáról egyháztársadalmi úton kell gondoskodnunk. E végből szeretettel és bizalommal fölkérem volt kedves hallgatóimat ev. egyházegyetemünk mind a négy egyházkerületében s a Királyhágón túl, nemkülönben tehetősebb egyházaink és esperességeink előljáróit, hogy az eperjesi Ev. Theol. Otthon nagy áldozatkészséggel a lelkészképzés emelésére kifizetett célját alapítványokkal, esetleg több évre felajánlott adományokkal előmozdítsák szívesek legyenek. És pedig „bis dat, qui cito dat!” Egyházkerületünk nagy erkölcsi bátorsággal a jövőbe vetett hittel és reménnyel létesítette e nagyszerű intézményt, rajtunk, egyházközségeken, lelkészekén és felügyelőikön mulik most már, hogy azt a jövőben anyagilag is támogassuk s erősítsük. Az adományok a tiszai ev. egyházkerület központi pénztárába Miskolcra küldendők.

Dr. Szlávik Mátyás.

KÜLFÖLDI KRÓNIKA.

A nagynémetországi „Allg. deutsche Lehrerver-sammlung” pünkösdkor Münchenben tartotta programmszerű évi ülését. Lefolyásáról még nem értesültünk, de érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy e gyűlésen az ú. n. „szimultán” és a confessionális iskolának hívei mérték össze érveiket, még pedig meglehetősen egyenlőtlen fegyverekkel. Mert míg a confessionális iskola érdekének kifejtésére és megvédésére a gyűlés elnöksége csupán egyetlen referensnek adott alkalmat és engedelmet, addig a túlnyomó többség egytől-egyig a szimultán iskola híve. Vajjon a hangulat e sajátos megnyilatkozásához nincs-e valami köze a francia földről fujdogáló szellőnek?

Ausztria. A bécsi Bonifatius-egylet tavaszi gyűlését (április 26.) megint felhasználta a római propaganda, hogy a „Los von Rom” mozgalomnak hathatós gátat vessen, már t. i. az ő felfogásuk szerint. „A katolikus Ausztria sirásóit akarták e gyűlésen megbélyegezni, a mely autoda-féhez még a német Bonifatius-egylet elnökét is elhozatták Paderbornból. Mély sajnálattal konstatálták, hogy a pápisták Ausztriában már diasporává sülyedtek s reményük a német Bonifatius-Egylet segélyében lehet csak. Természetes, hogy a „Los von Rom” és „Los von Österreich” szerintők egy és ugyanaz és legtermészetesebb, hogy e jelszavak ördögi színezetűek. Legmegkapóbban egy Schachleitner nevezetű jezsuita páter szónokolt, ő benne az evangélikus mozgalom „kimondhatatlan undort” kelt, de leginkább undorodik „az importált vikáriusok

(Importvikar) fél és negyedkeresztyénségétől“, a kiket különben még a „gyujtogatók“ jelzőjével is feldíszít. Ausztria csak addig Ausztria, míg róm. katolikus. Sőt egy Alban nevű páter azt az állítást is megkockáztatta, hogy „a mióta a nap az égen süt, soha még oly óriási nagyságú és óriási szemtelen képmutatásra nem süttött, mint a Los von Rom prédikátorok képmutatására“.

Még eredetibb gondolkodásra vall Galen gróf ápr. hó 29-én tartott gráci beszédje, a melyben azt állítja, hogy a Los von Rom mozgalom végső alapjában a szabadkőmivesség munkája s azt avval akarta beigazolni, hogy a gráci ev. lelkész egy szabadkőmivesi páholy titkos lapjában hirdette volna az ottani leányiskolát, a mi természetesen teljesen légből kapott állítás, de hát az ilyen fogás teljesen megfelel az ultramontán morálnak. A legérdekesebb pedig az, hogy Galen gróf szerint a német hetzpastorok „a zsidó-magyar klik esatlósai“.

Nem csoda, hogy ilyen teoriának egy tervszerűen üzött praxis felel meg. Marburgból is, Grációl is jelentik, hogy az apácák buzgón térítgetik a luteránus betegeket, a kik csodálatos módon már végső agóniájukban írják alá a kilépési nyilatkozatot. Marburgban azonban a hatóság az ilyen kilépést nem vette tudomásul s dacára a klerikális ellenmunkának, mégis csak evangélikus módon lett a halott eltemetve, mert a vizsgálat során bebizonyult, hogy az önkivületi állapotban levő betegnek a róm. kath. páter vezette kezét a nyilatkozat aláírása alkalmával.

De ezek az aknamunkák csak annál inkább terelik a híveket az evangélikus táborba, így a legutóbbi időben Aussigban 30, Obersiedlitzben 22, Eichwalden 10, Turnban 9, Gabelen 7, Niemesen 3, Brünnen 30, Görzben 9, Triesztben 8, St.-Veitban 3, Klagenfurtban 15, Grácban 67, Marburgban 40, Knittelfeldben 24, Leobenben 13, Bruckban 10, Bécsben 368, Bécs-Újhelyben 12 és Neunkirchenben 6 áttérés volt. Az innsbrucki evang. egyház május hó 20-án szentelte fel gyönyörű templomát, Chodauban pedig pünkösdkor egy új templom alapkövét tették le.

MISSIÓÜGY.

Dr. Fleischer Gyula titkárnak a Magy. Evang. Missiói Szövetség III. közgyűlésén előterjesztett jelentéséből közöljük a következő közérdekű részeket.

Szemmel látható gyarapodást az elmúlt év sem hozott, a szövetségnek még most sincs sem helyisége, sem lapja, a növendékeiről se tudott még kellően gondoskodni anyagi szegénysége miatt. Így a Chinában, Hunan tartomány Changsa nevű jelentőségteljes missiói állomásán buzgólkodó Nagy Veronáról a China Belföldi Missiói Társaságnak kellett gondoskodnia. Simon Géza Baselben szorgalmasan végzi tanulmányait, róla a baseli hitbuzgó polgárok gondoskodnak. Dabi Gyula jelenleg a Bethesda-kórházban betegápolást tanul, u. i. a Liebenzelli Missiói Intézet, melynek tagja volt, tanulmányai befejeztével egyelőre nem küldötte ki Chinába, így tért haza Coerper miss. intézeti igazgató megleghangú s elismerő levelével. De nemsokára fel fog merülni a kérdés: vajjon intézete küldi-e ki később, vagy pedig küldje ki a Szövetség s így megalapítsa a pogányok földjén az első magyar missiói állomásokat. *Bilnitzer László* N.-Dettelsauban a magyar missió iránti buzgó szeretettel s hivatásérzettel folytatja szorgalmasan tanulmányait. Két evangélikus ifjú, *Kozma Márton* és *Balogh Pál*, indíttatva érezvén magukat missiói szolgálattételre, e végből jelent-

keztek a Szövetségnek. Jelenleg Németországban, Briegben tartózkodnak, hogy a német nyelvet megtanulják s így valamelyik német missiói intézetbe beléphessenek. Mindketten a polgári iskolát végezték s hogy odakint fentarthassák magukat, szívesen állottak be gyári munkásoknak. *Csekes Béla* ref. lelkész Amerikában fejt ki hű munkásságot az ottani magyarok között.

A Szövetség idehaza időző tagjai gyűlések és irodalmi munkásság által igyekeztek fejleszteni a missió ügyét. A Szövetség — mint a múlt évben is — ősszel és télen szerdán esténként missiói estélyeket rendezett zsidó diákok számára, de mert az arra hivatott skót missió hasonló célú munkásságot fejt ki, a Szövetség a zsidó diákok közötti munkát reá bízta, biztosítva őt támogatásáról. Élénk missiói cikkeket írt Kovács Lajos alelnök, missiói tájékoztató röpiratot „Hajnal“ címen a titkár s azt husvétkor a templomok előtt 5000 példányban kiosztatta.

A Szövetség az elmúlt évben a külmissió iránti általános közönyösség és szegénysége miatt többet nem tehetett. Ez igazán nemes célú szövetség, — egyedüli Magyarországon — mely határozott missiói munkára, még pedig kifejezetten egyetemes protestáns magyar és nemzeti missiói munkára vállalkozott, méltán megérdemli, hogy a magyar protestáns közönség nagyobb figyelemben részesítse s annak céljait anyagi támogatásával is előmozdítsa. A Magy. Ev. Miss. Szövetség halad a maga megkezdett, bár most még tövises és göröngyös útján előre, reményét Istenbe vetve, hogy az elvetett mustármag még terebélyes fává fog növekedni s ha az anyagi gondokkal és a közönytől tovább is küzködni kellene, akkor sem esik kétségbe, mert erőt merit az Úrnak szavaiból: „Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.“ ...

EGYHÁZI ÉLET.

Püspökválasztás a hányakerületben.

Júl. 9-én Budapesten bontotta fel a kiküldött bizottság Zsilinszky Mihály ker. felügyelő elnökléte alatt a beérkezett szavazatokat. Szavazott 165 gyülekezet és 3 főgymnasium. Beérkezett 359 szavazat, a turóci-zátaresi egyház nem küldte be szavazatát. A 359 szavazatból Scholtz Gusztáv kerületi főjegyzőre s budapesti esperesre 154, Szeberényi Lajos Zsigmond békéscsabai lelkészre 108, Veres József békési esperesre 41, Belohorszky Gábor bácsi esperesre 34, Petrovics Soma csanádcsongrádi esperesre 14, Csepreghy György arad-békési esperesre, Famler Gusztáv Adolf kerületi gyámintézeti elnökre, Kramár Béla bányászati esperesre és Jeszenszky Károly mezőberényi lelkészre 2—2 szavazat esett. Mivel egyik jelölt sem kapott általános többséget, új szavazás vált szükségessé Scholtz Gusztáv és Szeberényi Lajos Zsigmond közt. A szavazatokat aug. 31-ig kell beküldeni Zsilinszky Mihály ker. felügyelőhöz. (Budapest, VIII., Sándor-utca 30/a. sz.)

A dunántúli kerület, mint a Hivatalos Közleményekben közzétett meghívó mutatja, szept. 6-án Bonyhádon tartja közgyűlését a gymnasium ünnepével kapcsolatban.

Zelenka püspök esküvője. Zelenka Pál, a tiszán-inneni egyházkerület püspöke, a ki első feleségét néhány évvel ezelőtt elvesztette, mult vasárnap délben vezette oltárhoz a budapesti Deák-téri evangélikus templomban Mosászky Győző volt eperjesi ügyvéd özvegyét, Antóny Paulát. A püspök esküvőjén a tiszai egyházkerület esperesei is megjelentek. Ott volt Szentiványi Árpád országgyűlési képviselő, kerületi felügyelő, Terray Gyula gömöri esperes stb. Az esketést Sárkány Sámuel püspök végezte, a ki szép beszédet intézett az új párhoz. Az esketést megelőzőleg a polgári házasság a Kálvin-téri anyakönyvi hivatalban volt. Az esküvőt a Pannónia-szálló egyik éttermében lakoma követte. Zelenka püspök frigyére Istennek kegyelmét kérjük, hogy házi tűzhelyénél a közpálya gondjai közt mindig nyugalmat találhasson.

Kitüntetés. Ő Felsege a magyar király báró Edelsheim-Gyulai Lipótnak örökös főrendiházi tagságának fentartása mellett a grófi címet adományozta. A kitüntetett főúr a magyar mágnásvilág egyik legkiválóbb műveltségű és legnemesebb érzésű alakja, a ki a gyermekvédelem terén kifejtett munkájával s az ingyen tej-osztás, valamint a melegedő-szobák intézményszerű szervezésével jogot szerzett korunk tiszteletére. Edelsheim-Gyulai egyházunknak is hű fia s tehetségétől, buzgalmatól még sokat várhatunk.

Pozsony. A pozsonyi egyházköztség a mutatkozó deficit eltüntetésére az egyházi adót 12%-ról 18%-ra emelte fel. A határozat ellen csupán egy egyháztag nyilatkozott, a ki felebbezést is adott be. — Az egyház régi érdemes ügyésze, Heim Károly, lemondott. Helyét a szeptemberi közgyűlésen töltik be.

Gyűlések.

A zalai egyházmegye június 18-án Kővágóörsön tartotta évi közgyűlését. A gyűlést különösen nagy fontosságúvá tette az a körülmény, hogy jószási Purgly Sándor esp. felügyelő, a kinek állandó áldozatkészségéről már multkori számunkban is megemlékeztünk, lakásának nagy messzesége (Szabadka) miatt visszavonhatatlanul lemondott tiszteréről. Az egyházmegye meghatóan búcsúzott kipróbált vezérértől, a ki egyetlenegy esztendő sem engedett elmulni a nélkül, hogy jót ne tett volna. Az idén is 200 kor-t juttatott, a minék felét a keszthelyi templom-alap, felét a megyei pénztár kapta. — Utódja gyanánt lovag Csemez Elek köveskallai birtokost emlegetik.

A kis esperesség, mely Dunántúl a leggyengébb, különben békés, örvendetes egyházi életet él. Czuppon esperes jelentése kiváltképp kiemelte a szép eredményű adakozást, a melyben a templomújító Kapocs járt elől szép példával. A gyülekezetek számadásán sem talált a számvevőszék megróni valót. A tanügyi bizottság az iskolák magas színvonaláról tett bizonyosságot. Végül megalakították a számvevőszéket jobbára a régi tagokból (elnökség: Csemez Elek és Fenyves Ede) s a tanügyi bizottságot (elnök: Magyary Miklós). Iskolavizsgálók: Czuppon Sándor esperes és Gyalog István. A Zsedényi-ösztdíjra Gsellmann Mátyást, a Simunyak-segélyre Tóth Józsefet ajánlták; Lacher József esp. jegyző 50 korona adományát pedig Nagy-Vázsonynak adták.

Veszprém. Június hó 27—28-án tartotta meg a veszprémi ág. hitvallású evangélikus egyházmegye ez évi rendes közgyűlését Veszprémben. A közgyűlés lefo-

lyása ez évben elűtött a rendes gyűlésektől. Meglátszott ez már a jelenlevők szokatlan nagy számán, az egybegyűltek ünnepélyes hangulatán.

Az egyházmegye ünnepet ült. Reggel 8 órakor gyászistentiszteletet tartott, a melyen Kiss Lajos egyházmegyei h. esperes szép szavakban emlékezett meg az egyházmegyének néhai espereséről, Szalay Ferenc várpalotai lelkésztől. Megható beszédben méltatta az elhunyt esperesnek kiváló érdemeit. A gyászistentiszteleten megjelent az elhunyt özvegye, szül. Trsztyénszky Vilma, a rokonság, továbbá a várpalotai evang. egyház képviselője Kalmár Pál adminisztrátor, Mórocz Lajos felügyelő és Borbás Sándor gondnok vezetése mellett.

A gyászünnep után kezdődött az egyházmegyei közgyűlés. Ezen viszont szeretettel ünnepelte az egyházmegye újonnan megválasztott esperesét, Hofbauer Pál bakony-magyar-szombathelyi lelkészt, esperesi hivatalába történt beiktatása alkalmából. Az ünnepélyen képviseltette magát a veszprémi ev. ref. testvéregyház is öttagú küldöttséggel.

Az ünnepély lefolyása kétségbevonhatatlan bizonyítéka annak, hogy Hofbauer Pálban egy olyan férfiú került a nagy kiterjedésű egyházmegye élére, ki lelkész-társainak odaadó szeretete, ragaszkodása, az egyház és közügy terén szerzett érdemei, szelidlelkűség, igazi lelkipásztori jellem és szívének nemes indulata folytán valósággal rátermett e diszes állásra.

Belák István felügyelő magas röptű megnyitójában Bocskay István emlékének áldozott. Beszédében a történelmi vonatkozások mellett utalt a jelen bajaira s a jövőndi reményeire is. Megnyitó beszéde után nyomban felolvasták az esperesi állásra beadott szavazatokat felbontó bizottság jegyzőkönyvét.

Az új esperest — a kit küldöttség hívott a templomba — a közgyűlés élénk tüntetéssel fogadta. Belák István felügyelő mint elnöktársát, Kiss Lajos h. esperes az egyházmegye lelkész-kara, Mohar Endre lajoskomáromi igazgató-tanító az egyházmegye tanítókara nevében üdvözölte őt. Az üdvözlő beszédek után Hofbauer Pál megtartotta esperesi székfoglalóját. Beszéde hűséges visszatükrözője volt az ő vallásos lelkiületének. „Érzem, — úgymond beszéde folyamán — hogy tisztennem minden igazságát nehéz lesz betöltenem. Abban a működési körben, a mely egy Szedenics, Tatay, Gyurácz és Szalay szervező képességeinek nagyszabású alkotásait hirdeti, az Isten lelkének erősítő és mindeneket elevenítő támogatása nélkül én meg nem állhatok. Ezért kérem az Istent, — szölt tovább — hogy az ő lelkének erejével ihlessen meg engem is. Azzal a lélekkel, a mely őseinket erőssé tette a martir-halál küzdelmeiben, az igazságnak hirdetésében.”

Beszédének további folyamán kifejtette amaz irányelveket, a melyek őt esperesi működésében vezetni fogják. Szelidség, jóakarát és őszinte testvéri szeretet képezik beszédének irányeszméit. Szavait nagy figyelemmel fogadták a jelenvoltak s végül lelkesen megéljenezték.

A közgyűlés a világi aljegyzői állásra Bodai Dezsőt, egyházi jegyzői állásra Szalay Lászlót és Balog Istvánt választotta meg. Belák István felügyelő jelentette, hogy mandátuma lejárt, kérte tehát az egyházmegyét, hogy a gyülekezeteket hívják fel a választás megejtésére. A közgyűlés elrendelte s a szavazatokat november 1-ig kell beadni.

Ezután Kiss Lajos h. esperes olvasta fel terjedelmes évi jelentését. A gyűlés ezt tudomásul vette, érte köszönetet szavazott. Együttal jegyzőkönyvíleg örökítette meg Kiss Lajosnak eddigi érdemeit, a közügy terén

teljesített hűséges szolgálatainak elismerésével A számvevőszék jelentését Horváth Béla terjesztette be. A gyülekezeteket utasították, hogy adósságaik törlesztésére 10 százalékot vegyenek fel évi költségvetéseikbe. Tamaska Lajos pénztáros leköszönvén, helyébe Nagy Sándor választotta meg. A gyűlés Horváth Dezső gyámint. elnök, Balogh István gyámoldai elnök jelentését tudomásul vette.

Szalay L. a népisk. biz. ügyeiről tett jelentést. A tanügy általában örvendetes állapotban van. Galsa új iskolát épített; Csernye harmadik tanítót választott. Dabronyt szigorúan utasítják, hogy iskoláját 1907. évben felépítse. E végből január 1-ig a tervet a költségvetéssel együtt küldje be az elnökségnek. Újjászervezték az egyházm. népisk. bizottságot is.

Mohácsy az egyházmegyei papi értekezletről referált. A közgyűlés ennek alapján elhatározta, hogy a felsőségnél sürgetni fogja azt, hogy az öt kilométeren belül fekvő filiákban a sátoros ünnepeken d. e. ne tarthasson a tanító könyörgést. Megkéri az egyházkerület püspökét, hogy a jövőben sehol se engedélyezzen próbabeszéd-tartást. A Zsedényi-díjra Szutter D. pápai tanítót ajánlták. Jövő évben Pápa kerül sorra.

A somogyi ág. hitv. ev. egyházmegye ez évi rendes közgyűlését Vésén június 29-én tartotta meg. Reggel 9 órakor gyámintézeti istentisztelet volt, melyen Balogh István esperességi jegyző imádkozott és Madár Rezső egyházi beszédet mondott. Offertoriumként 61 kor. 76 fillér folyt be.

A gyámintézeti gyűlésen az elnökség a báró Radvánszky Béla halálán érzett gyásznak adott kifejezést és a gyűlés az egyetemes elnöknek érdemeit jegyzőkönyvében öröközte meg. Majd Hütter Lajos pénztáros jelentése alapján a segélyeket osztották ki; tetemes adomány jutott a barcsi fejlődő gyülekezetnek.

Az egyházmegyei közgyűlést Berzsenyi Sándor esperességi felügyelő nyitotta meg lendületes beszéddel. Megemlékezett egyházunk elhunyt nagyjairól: Bachát Dániel püspökről és báró Radvánszky Béla egyet. gyámint. elnökről; majd meg a kerület főpásztorát: Gyurácz Ferencet ért családi gyásról. Visszatekintve egyházunk diésőséges multjára utalt Boeckay István szabadságharcára s az 1606-ik évben megkötött bécsi békére, melyen azután felépült vallásszabadságunk hatalmas épülete.

Ezután Németh Pál esperes felolvasta nagy gonddal összeállított, az egyházi élet minden mozzanatát felölelő tartalmas jelentését, melyet a gyűlés végig élénk érdeklődéssel hallgatott és melyért köszönetét fejezte ki. E jelentésből értettük meg a többi között, hogy a *zágrábi gyülekezet nem akar beoladni a dunántúli kerületbe, miért is az egyházkerületnek erélyesen kell majd fellépnie.* E jelentés folyamán üdvözli a gyűlés a bemutatott új gyékényesi tanítót: Horváth Mihályt és Schrödl József szepetneki segédlelkészt. Légrád új iskolát emelt, 7000 korona költséggel. Néhai Koltay József kaposvári lakos a daruvári ev. templomra 500 kor. és a kaposvári ev. templomra szintén 500 koronát hagyott. Az esperesi jelentés után, melyből csak e néhány adatot szakítottunk ki, következett a számvevőszék jelentésének tárgyalása. (Előadó: Madár Rezső, elnök.) Az iskolákról Borbély Gyula és Bors György körlelkészek tettek jelentést és pedig elismeréssel adóztak a somogyi ev. tanítói karnak működéséért.

Az egyházkerületi gyámoldát a gyűlés fentartandónak tartja és a tanítók önkéntes belépését sem akarja megakadályozni, de óhajtja, hogy az államsegélyből nagyobb rész jusson a gyámoldára, a tagdíjakat emeljék fel és a szolgálati időt terjeszszék ki.

Kurmics István volt surdi lelkész és bibliafordító-nak emlékkövet akar állítani, a surdi ev. templomtéren, a surdi és nemespátrói ev. gyülekezet. Ezt az esperességi gyűlés is helyesli és az intéző bizottságba a maga kebeléből kiküldi Németh Pál esperest és dr. Andorka Elek esperességi vil. főjegyzőt. A nagyatádi ev. hitrokonok nevében Lebach N. nagybirtokos és Noszlopy Gáspár ügyvéd az egymázmegye pártfogását kéri azon törekvésükhöz, hogy az ottani állami iskolához egy ev. tanítót nevezzenek ki, ki azután az ev. gyermekek vallás-tanításáról és az ev. hívek lelki gondozásáról is gondoskodnék, a vései illetékes lelkész vezetése mellett. Ehhez a gyűlés készséggel hozzájárult. A Zsedényiánumra Simon Zsiga, Hérics Sándor és Mikler Győző tanítók jelöltettek ki. A gyűlést Németh esperes buzgó imádsággal zárta be.

A soproni alsó egyházmegye június 14-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Farádon Farkas Mihály esperes és dr. Ajkay Béla felügyelő elnöklete alatt. Az egyházmegyei felügyelő lelkes hangú megnyitó beszédében utalt a lefolyt közgazg. év eseményei közt a nemrég lefolyt Boeckay-ünnepekre, majd megemlékezett az év halottjairól: br. Radvánszky Béláról, Bachát Dániel püspökről és végül a legközelebb elhunyt Gyurácz Ferencé úrnőről. Mindezen vesztések felett érzett részvételnek jegyzőkönyvileg is kifejezést adott az egyházmegye. Azután a nagy gonddal összeállított esperesi jelentést hallgatta meg az egyházmegye. A buzgóságnak, áldozatkészségnek ez évben is kiváló példái vannak úgy a gyülekezetek, mint az egyes hívők között. Így Bük 1600 koronával szép új iskolát emelt, Szilsárcány temetőt vásárol, egyesek gyertyákat adományoztak az oltárra és más adományokat tettek Isten dicsőségére. Örömmel vette tudomásul a közgyűlés az iskolai bizottság jelentését, melyből meggyőződött arról, hogy iskoláinak színvonala magas, a tanítók lelkiismeretesen teljesítik kötelességüket és emelkedés mutatkozik még ott is, a hol a multban hiány volt. A tanítók közül a mult év folyamán Gáspár Henrik vadosfai és Noszlopy Kristóf németi-i tanító nyugalomba vonult, előbbinek helyébe Horváth Jánost, utóbbi helyébe Mesterházy Károlyt választották. Ezeknek, úgyszintén Tóth Kálmán újonnan választott szakonyi lelkész működésére Istennek áldását kéri az egyházmegye. Az egyházközségek összes bevétele 100,120 K, kiadása 87,215 K, maradvány 12,905 K, az alapítványok összege 36,547 K. Az egyházmegyei gyámintézet 744 K 20 fill.-t vett be, kiadása ugyanannyi volt; segélyezte a szilsárcányi és zalaegerszegi építkező gyülekezeteket. A Simunyak-segélyre Glatz Lajos rábaszentandrásai, a Zsedényi-alapra Molnár Sándor répceszemerei tanítót ajánlja a közgyűlés. A felebbezéseknél ez évben is előkerült a Bójtös Mártonné hagyományának vitás ügye. A mult évi közgyűlés bizottságot küldött ki Beledbe, ez a helyszínen ki is hallgatta úgy az anya-, mint a leánygyülekezet képviselőit, kiknek vallomásából kiderült, hogy nevezett hagyományt a multban mindig közösen használták Beled és filiái, csak 1902-ben foglalták le az anyagül. pénztára javára. A bizottság javaslatát, hogy t. i. az említett hagyomány jövedelme, mint a multban, úgy a jövőben megint a közös pénztár javára fordíttassék, a közgyűlés egyhangúlag elfogadja. A közgyűlés offertoriummal ért véget, mely a gyámintézet céljaira 35 K 63 fillért jövedelmezett.

A fejér-komáromi egyházmegye lelkészei f. évi június hó 6-án Gyurón tartották évi értekezletüket, minekutána együttesen járultak az Úr asztalához. Gáncs Jenő elnök tartalmas és actualis érdekű értekezését a socialismusról olvasta föl, a melyben megvonván a

nemzetközi socialdemokráciának és az ú. n. keresztény socialismusnak határait, kifejté mindkettő alakulásának történetét és tanrendszerét, boncolgatván úgy elvi álláspontjukat, mint annak gyakorlati érvényesülését. Megállapítja, hogy mi egyikhez sem esatlakozhatunk, hanem az evangelium socialismusa álláspontjáról törekszünk az evangelium kovászával, az üdvözítő szelidségével és szent lelkével a társadalmat reformálni. Az értekezlet tárgyalta Dianiska Frigyes késmárki lelkésznek a szepesvármegyei ág. h. ev. lelkészi egyesület által elfogadott és jegyzőkönyvi kivonat alakjában nyomtatásban körözött tételeit a liturgia egységességéről és elfogadta a tételekben foglalt elveket, de Jánossy Lajos esperes azon emlékeztetése értelmében, hogy a lutheri reformáció igen gazdag, a külföldön nagyrészt még most is fennálló liturgiát létesített, a melynek alapján mi is gazdagíthatjuk istentiszteletünket igazi evangeliumi liturgiával. Különben az értekezlet meg behatóan kíván foglalkozni a tárggyal, miért is két tagjának kiadta feldolgozás végett, hogy a dolgozatok alapján jövő évre az értekezlet behatóan tanácskozzék a kérdéstről. Úgyszintén kiadta az értekezlet egy tagjának feldolgozás végett azon fölvetett eszmét, hogy törvényesen biztosítsák a gyermekek valláserkölesi oktatásának kötelezettsége. Végül még a közmunkák pénzbeli értéke megállapításának kérdését tárgyalta, kimondván, hogy a földmunkák megváltása óhajtható és szorgalmazandó. Az értekezletet megelőzőleg a nyugdíjintézet tartotta meg közgyűlését, a melyen folyó nyugdíjúk tárgyalattak és Érsekújvárnak 4000 korona kölcsön szavaztatott meg 5%-ra tíz évi törlesztésre. Az egyházmegyének összes egyházközségei lelkesen megünnepelték hálaadó istentisztelettel és ünnepélyes közgyűléssel a bécsi békekötés 300-ados évfordulóját és méltatták Bocskay István érdemeit f. évi május hó 20-án.

A bácsi egyházmegyéből. A bácsi egyházmegye július 3-án tartotta meg nagyszámú közönség jelenlétében rendes évi közgyűlését. Az ének és oltári imádság után felolvastattott az esperesi jelentés, melyben mindenekelőtt említés tétellett Bachát Dániel püspökünk fényes beiktatásáról és korai elhunytáról. Az elhunyt püspök emléke a közgyűlés egyhangú határozata szerint jegyzőkönyvileg megörökített. Kiválóbb események nem fordultak elő, de tekintve azt, hogy a róm. katolicizmus a hitélet terén nagyszabású mozgalmat fejt ki, a jelentés felhívta ellenmozgalomra a gyűlést. „Nekünk nem szabad félre állnunk, sőt sikra kell szállnunk akár irodalmi téren, akár a valláserkölesi élet fejlesztésében, hogy ellenfeleinkkel sikeresen harcolhassunk. E tekintetben a Luther-Társaság törekvése a hívek különös figyelmébe ajánlatik. Püspökünk elhunyt alkalmából minden egyházközségben gyászistentisztelet tartatott, valamint a bécsi békének háromszázados évfordulóját is mindenütt megfelelő módon megünnepelték. A kiskéri lelkészi állás 15 hónap óta üresedésben van, mert a megejtett lelkészválasztást egy párt megtámadta; az ilyen állapotok a gyülekezet valláserkölesi életére bomlasztó hatással vannak. Bizony a legsoványabb egyezés is többet ér, mint az ilyen hosszantartó választási per. A megüresedett zsablyai missiói lelkészi állásra Halwax Gusztávot választották meg. Felsorolta végül a tisztviselői karban történt változásokat.

Az egyházközségek összes lélekszáma 69269. 1905. évben született az egyházmegyében 2361 gyermek, ezek közül törvénytelen 162. Konfirmáltatott 714 fiú, 730 leány, összesen 1444. Egybekelt 595 tiszta, 80 vegyes, összesen 675 pár. Meghalt 786 fi, 784 nő, összesen 1570. Egyházunkba áttért 9, egyházunkból kitért 15

egyén. A nyilvános istentisztelet látogatása körül mindenütt megvolt a kellő buzgóság, bibliai estélyeket és felolvasásokat a legtöbb egyházban tartottak. Az esperességbeli egyházak összes bevétele 343,071 korona, kiadása 256,162 korona.

A kongruát illetőleg szóba került, hogy a papözvegyek férjük halála után nem részesülnek a kongruasegélyben, sőt a túlélvezményt is vissza kell téríteni. *Mivel a papözvegy férje elhalálozásával sanyarú állapotba jut s még jobban rászorul a kongruára, mint az előtt, a kerületi és egyetemes közgyűlés útján felkérendő a miniszterium, hogy a papözvegyeknek a kegyelmi félév alatt is utalványozza ki a kongruát.*

Az egyházi tisztviselők jogai és kötelességeiről szóló szabályrendeleti javaslat nem elégitette ki a közgyűlést s e tekintetben tüzetes felterjesztést intéz a kerülethez. Az alapítványokról szóló szabályrendelet nyomán beterjesztett terjedelmes jelentés a közgyűlés jegyzőkönyvébe felvétellett. Az elemi iskolákról szóló tüzetes jelentés tárgyalásánál kitűnt, hogy a magyar nyelv tanítására különbség nélkül minden iskolában a legnagyobb gond fordított.

Gyámintézeti közgyűlés. A budapesti ág. hitv. evang. egyházmegye Gyámintézete június végén tartotta évi rendes közgyűlését Scholtz Gusztáv esperes elnökle mellett. Scholtz Gusztáv elnöklő esperes kegyeletes szavakban megemlékezett Bachát Dániel váratlanul elhunyt püspökről, ki több, mint 30 éven át a budapesti gyámintézetnek egyházi elnöke volt és a gyámintézetnek ügyét elismerésre méltó, példás buzgalommal vezette és előmozdította. Elnök indítványára az elhunyt főpásztornak emlékét és érdemeit jegyzőkönyvileg megörökítették. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy a Bachát Dániel elhunytával megüresedett egyházi elnöki szék betöltése céljából felhívják a kebelbeli helyi gyámintézeteket, hogy a választást megejtsék és szavazataikat f. évi nov. 30-ig az egyházmegyei gyámintézeti világi elnökhöz beküldjék. Scholtz Gusztáv esperes előterjesztette a váci anya- és a rádi leányegyháznak kérvényét, melyben azok a kerületi és egyetemes gyámintézethez segélyért folyamodnak. A közgyűlés pártolólág terjeszti fel ezen kérvényeket. Ezután előterjesztették az 1906. évi számadásokat, melyek szerint a bevétel 1304 korona 16 fillért tett ki; ebből a kerületi gyámintézet, a Leopoldianum és a szeretetadomány 1070 korona 34 fillért kap. A fennmaradó 233 korona 82 fillérből a budapesti orsz. protestáns árvaegyletnek 24 korona, a váci anyaegyháznak 80 korona, a rádi leányegyháznak 40 korona, az erzsébetfalvai és kispesti fiókegyházaknak 30—30 korona és a pozsonyi diakonissza-intézetnek 29 korona 82 fillért szavaztak meg. A megvizsgált és rendben talált számadásokat jóváhagyták és Bendi Henrik gyámintézeti pénztárosnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A budapesti női gyámintézet és a budapesti ág. h. ev. főgymnasium ifjúsági gyámegyletének az 1905. 6. évi működéséről szóló jelentését örvendetes tudomásul vették. A bányakerületi gyámintézeti közgyűlésre küldendő követek megválasztásával a gyűlés véget ért.

Helyreigazítás. Jósza dr. Purgly Sándor egyházmegyei felügyelő úr míg Keszthelynek templomépítésre 100 koronát adott, ugyanakkor a zalai ev. esperesség adminisztrálására külön adott még 100 koronát, az esperesség ezt be is szolgáltatta az egyházmegyei pénztárba.

Aszód. Az aszódai orsz. kir. javítóintézet új, három részből álló (prot., kath. és zsidó) templomát jún. 29-én avatták fel ünnepélyesen. A felavatást egyházunk részéről Szeberényi Lajos pestmegyei esperes végezte Chugyik

Pál aszói lelkész és Kirchknopf Gusztáv segéd-lelkész, hitoktató segédkezésével. A felavató esperes szép beszédben méltatta a nap jelentőségét és buzdította a fiatal megtévelyedetteket, a kik mindössze 6-an vannak evangélikusok. Tudósítónk megjegyzi, hogy míg a kath. papságot nagy, kitüntető pompával várták, a protestáns lelkészek fogadása nagyon gyarló és hiányos volt; az állam által adott díszbédre sem hívták meg egyiküket sem. Pár hét előtt a rákospalotai leányjavító templomának felavatásánál a helyi evang. lelkészt szintén mellőzni akarták, úgy hogy az egész dolog szándékos elfeledkezésnek tetszik. Helyeseljük az esperes eljárását, a ki az ige hirdetése után felháborodva távozott a helyről, a hol egyházát meg nem becsülték.

Választási hírek. A *várpalotai* ev. gyülekezet három lelkészt kért fel próbabeszéd tartására. Kettő: Magyar Miklós és Szalay János meg is jelent a gyülekezetben. Mohácsi Lajos azonban nem ment el a próbára, mire a gyülekezet közgyűlése egyhangúlag elhatározta, hogy Mohácsy meghallgatására Gergelyibe megbizottakat küld. A küldöttek jelentése alapján Mohácsyt is jelölte a gyülekezet. — *Nagyalásny* újonnan szervezett filiája, Vid, Koltay Jolán okl. tanítónőt választotta meg rendes tanítójául. A gyülekezet lelkésze a választást az egyházmegye elé terjesztette elvi döntés végett, vajjon filiában lehet-e nő-tanítót választani. Az egyházmegye a választást tudomásul vette, de az ügyet elvi határozathozatal végett az egyet. gyűlés elé terjeszti.

Topporc. A lelkésziktatásról multkor közölt tudósításunkból véletlenül kimaradt a segédkező lelkészek közül Kallath Károly esperes-helyettes és Hajts Pál neve. A hibát most teszszük jóvá.

IRODALOM.

Az e rovatban ismertett műveket a szerkesztőség útján is meg lehet rendelni a pénz előzetes megküldése vagy utánvétel mellett.

Tiszteletteljesen értesitem, hogy az apostoli hitvallás

„Hiszek egy“

részletes magyarozatát Louis és Theod. Harms hírneves írók után megírtam s azt, ha annyi előfizető jelentkezik, hogy csupán csak a nyomtatási költség fedezve lesz, kiadni szándékozom. E szerény munkássággal is szerény — sőt fájó szívvvel legyen mondva — szegény magyar protestáns irodalmunkat akarom szolgálni, mert — sajnos — magyar nyelven az apostoli hitvallásnak, a szentírás után e legdrágább kincsünknek részletes magyarozata még meg nem jelent. A magyarozat a kegyes hagyomány szerint, hogy t. i. a hitvallást a 12 apostol írta, 12 hosszabb népszerű magyarozatból áll. Az egyes részek bevezetésében az illető rész szerzőjeként tartott apostolnak — magyar nyelven eleddig még szintén meg nem jelent — részletes élettörténete van előadva.

Legyen szabad hinnem, hogy e szerény munkássággal nem végeztem légyen fölösleges avagy talán épen hiábavaló munkát.

A könyv terjedelme kb. 10 nyomtatott ivre terjed s ára bérmentes küldéssel 1 K 40 fill. A nagyobb terjedelmű munkának csekély ára tömeges megrendelés

reményével biztat. A nyomtatás költségeinek fedezését biztosító előfizetési jelentkezés esetén a munka rövid idő alatt — legkésőbb szeptember 1-ére — megjelen. Hogy a munka konfirmációi és vizsgai ajándékkönyvül is szolgálhasson, csinos kiállításban fog megjelenni. Esetleges szíves megkeresésekre egyszerűbb és díszesebb kötés is rendelkezésre álland.

Az egyszerű levelezőlapon történő előfizetésre való jelentkezést, a példányok számának kitüntetésével, minél előbb tiszteletteljesen kérem.

Ezzel kapcsolatban legyen szabad becses figyelmét a következő munkáimra is felhívnom:

1. Hasonlatok a Kátéhoz. Segédkönyv a népiskolák, konfirmandusok, ismétlő-iskolások s általában a lutheri kis kátét tanítók és magyarázók részére. Scheller A. után. — Ára füzve 2 K, tartós félvászon kötésben 2 K 50 f.

2. Pál apostolnak Filemonhoz írott levele. Írás-magyarázat. — Ára 50 fillér.

3. A magvetőről szóló példázat. Egyházi szent-beszéd. Ára 25 f.

4. Szent János evangélista élete. 14 templomi írás-magyarázat. (Sajtó alatt.) — Ára 1 K 40 f.

Az említett könyveket a pénz előleges beküldése esetén bérmentve küldöm.

Szíves megrendeléseket tisztelettel kérve, maradtam Pusztaföldvár (Békésmegye), 1906 június hó.

Kiváló tisztelettel

Rédey Károly, ev. lelkész.

	<p>Első magyar Toronyórák-gyára gőzerő-berendezéssel * Mayer Károly utóda Müller János BUDAPEST, VII. ker., Csömöri-út 50. szám. (Saját házban.)</p>
	<p>Képes ár- és költség- jegyzék ingyen. 6—10</p>

Zichy Mihálynak

„LUTHER WARTBURGBAN“ című képe ne hiányozzék egy protestáns családban se.

Kapható művészi kivitelű réz-nyomatban 12 koronáért Petrik Gézánál Budapesten, II. ker., Donáti-utca 49. szám. Megfelelő keret külön.